ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ
№ 16
ՏԱՐԵԿԱՆ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է

Թաւրիզում	14 ղրան
Գաւառներում	20 ղրան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Ռուսաստան	4 րբ. 50 կ.
Թուրքիա	50 ղրուշ
Եւրոպա	12 ֆրանկ
Ամերիկա	2 տօլար 5 ս.

Յայտարարութիւնների վճարը
Առաջին երեսում տողատեղը 5 շահի
Չորրորդ ,, ,, ,, 3 ,,
ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐԸ 3 շահի

Խմբագրութեան հասցէն՝ Թաւրիզ
ՄԻՏՔ-ի խմբագրութիւն կամ Tauris (Perse)
Rédaction du journal «MITK»

ՄԻՏՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ—ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

1. Մեզ գրողներից խնդրւում է գրեն պարզ, մաքուր և անպայման թղթի առաջին երեսի վրայ:
2. Խմբագրութիւնս իրեն է վերապահում իրաւունք՝ ստացուած յօդուածները փոփոխութեամբ և կրճատումներով հրատարակելու:
3. Մենք մերժում ենք „ւ" ի և „վ" ի ուղղագրական հեր ուածը և մեզ ենք վերապահում իրաւունք՝ ստացուած նիւթերը տպել մեր ընդունած ուղղագրութեամբ —ու-ով:
4. Չտպուած կարճ յօդուածները չեն վերադարձնւում: Ուղարկուած և չտպուած երկար նիւթերը յետ ստանալու համար պէտք է ուղարկել պօստի ծախսը:
5. Չի տպուի ոչ մի յօդուած եթէ դա կեղծ անուան հետ միաժամանակ չի կրի յօդուածագրի անուն ազգանունը:
6. Բաժանորդները թերթ չստանալու դէպքում շուտով տեղեկացնելու են մեզ՝ հակառակ դէպքում խմբագրութիւնս իրեն զերծ է համարում պատասխանատուութիւնից:
7. Չտպուած յօդուածների համար խմբագրութիւնս բացատրութիւններ չի տալիս:
8. Հասցէները փոխելու համար պէտքէ մեզ ուղարկել 2 ղրան 10 շահի:

ԿԵՑՑԷ՛ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Մեր խօսքը վերաբերում է Ղալայի հայ ժողովրդին: Կեցցէ նա:

-Յունիս 10-ի ընդհանուր ժողովն անհերքելիօրէն ապացուցեց, որ Ղալան խրոխ արթուն ու գիտակից ժողովուրդ ունի: Այդ ընդհանուր ժողովը փաստեց, որ նա ամենայն լրջախոհութեամբ լսել է «Մտքի» հարազատ ձայնը:

Ի՞նչ ասաց «Միտքը»:

—Նա նախորդ երկու համարների ուժեղ խմբագրականներով, ֆելիետոններով, «Թող խօսեն փաստերը» բանաստեղծականով և այլն ... պարզեց Թայֆայի ֆիզիոնոմիան և յորդոր կարդաց Ղալացոց ոչինչ չվստահանալ նորան:

«Միտք»-ը քարոզ կարդաց Ղալացոց՝ գալ ընտրական ժողովի բազմաթիւ տասնեակներով, գալ աներկիւղ, համարձակ եւ վերջ դնել «տղերք»-ի տիրապետութեան եւ կոտրել թայֆայական, այդ ոչ-ժողովրդական բանակը:

«Միտք» յայտնագործեց այն կործանարար անդունդը, պարզեց ժողովրդին այն ահաւոր վտանգը, որ պիտի բացուէր ու առաջանար, եթէ հայկական հարիւր գլխեայ վիշապը (հիդրան)-Թայֆան-յաջողէր կորզել Ղալայի լուսոյ տաճարները, որպիսիները նա այլասերել, խորտակել և անկացրել է Լիլաւում, Սալմաստում, Ուրմիում, Էջմիածնում, Թիֆլիզում, Կարնում և այլ տասնեակ վայրերում:

Ուրախ և հպարտ ենք ասելու, որ Ղալայի ժողովուրդը կէտ առ կէտ լսեց մեր քարոզը, նա երևան բերեց հասարակական շահերի խորը գիտակցութիւն և հարիւրից աւելի բազմութեամբ եկաւ յետ շպրտելու որովայնի ստրուկներին, սերունդ ու կրթավայր փչացնողներին, ,, ընկերներին" տեղաւորելու մոլուցքով բռնուած սուտ ազգասէրներին:

Մի խօսքով, Ղալայի հայ ժողովուրդը հանդիսաւորապէս եկաւ և Յունիս 10-ի ծխական ընդհանուր ժողովով բացորոշ ու կտրուկ ասաց.

—Թայֆա՛յ, հեռա՛ւ Ղալայից:

Թէպէտ անպատկառութեան հերոսները, չքաշուելով ոչ Թեմի առաջնորդից, ո՛չ սպիտակափառ ալևորներից, ո՛չ Թաւրիզի persona grata վաճառականապետից, ոչ համալսարանական բժիշկներից և ո՛չ էլ ճակատի և ազնիւ աշխատանքի քրտինքով թօշակ վճարող պատուաւոր ծնողներից, վիժեցրին ընտրութիւնը, այնուամենայնիւ նոքա դարհուրեցին, շատ լաւ զգացին, որ իրենց դէմ կանգնած է լուռ ու անբարբառ հսկայ ժողովուրդը: Ժողովուրդը, որ իր լռութեամբ խայտառակութեան հերոսների ականջն ի վեր շեփորահարում էր:

-Մանուկներ, ուր ժողովուրդ-առիւծն է մռնչում, այնտեղ աղուէսներն ու ճագարները (չաղկալ) այլ ևս շահատակել չպիտի ժպրհեն, չըպիտի համարձակուեն:

Եւ, խրոխ, համեմատեցէք այդ ժողովի երկու կողմերը: Նժարների մէջ դրէք ժողովրդի մարդոց և Թայֆայականներին և կտեսնէք թէ արդիւնքը, պատասխանը որքան ապտակիչ է հակաժողովրդականներին, որոնց հետ գրկախառնուել էին բրօշիւրային Մարքսիստները, որոնց ազնուագոյն ընկերները երէկ Թիֆլիզում «Կայծում» և «Հոսանքում» անվերջ և ամեն օր շանթում էին ազատ խօսքի դահիճներ այդ Թայֆայականներին: Ոսկալի՛ անկում:

Յունիս 10-ին, Թատերասրահում կարծես բազմել էր հին Հռոմի պատկառելի ծերակոյտը:

Մի չտեսնուած ընդհանուր ժողով Թաւրիզում:

Սպիտակափառ ծերուններ, առաջին կարգի և պատուաւոր վաճառականներ՝ իրենց աւագով, դպրոցի նախկին և երախտաւոր հոգաբարձուներ, զաւակատէրեր, համալսարանական բժիշկներ, մի խօսքով 90-110 հոգի բուն իրաւասու ծխականներ, որոնցից շատերը 30-50 տարիներից ի վեր իրենց դրամներով դպրոց են պահել:

Ովքե՞ր էին կանգնած այս պատկառելիների դիմաց:

—Մանուկներ, որոնք գլխկոր թողին ժողովարահը, երբ չափաբերական մատեանով ստուգուեց, որ խարդախութեամբ ձայն տալու էին բերուել: Երիտասարդներ, որոնք ձրի սովորելէին նոյն Արամեան դպրոցում, և այսօր բահ ու բրիչով եկել էին քանդելու այդ դպրոցը և միջոց չէին տալիս որ խօսէին քաղաքի հայրերը, ոսկիներ շահողները կամ վըճարողները կամ նոքա, որոնք ժողովրդի, տէրութեան և հիւպատոսների մօտ մի մի մեծութիւններ են և խրոխ դպրոց պահողներ:

Խոհարարներ, որոնց՝ խոհանոցներից քարշում և բերում էին Թայֆայի միամիտ ագէնտները:

Մի խօսքով ժողովրդի հակառակորդ բանակում, գրեթէ, չկար մէկը, որ մեր գժբաղդ դպրոցի հետ բարոյական ու նիւթական որև է կապ ունեցած լինէր: Չկար գէթ մէկը այդ մեծախօսների բանակում, որ իր անձով կամ անցեալով վստահութիւն ունենայ մեր ժողովրդից 5 շահի փող ուզելու յօգուտ կրթական հաստատութեան:

Պարզ ասած, այդ անյարիր բանակում չկար այնպիսի մէկը, որին կարելի լինէր գլխարկ վերցնել և յարգանքի արժանի դարձնել:

—Այսպէս՝ յանուն մանուկ սերնդի կրթական սուրբ գործի, հրապարակ էին եկել կոկորդիլոսի արցունք թափող անիրաւասու, անչափահաս, մուրացուած և ոչ հեղինակաւոր մարդիկ մի կողմից, իսկ միւս կողմից՝ անշահախնդիր, անկուսակցական, բուն տեղացի, իրաւասու, հեղինակաւոր և դըպրոցի սիւն ու յենարան եղող մարդիկ՝ ջախջախիչ մեծամասնութեամբ:

Պատիւ այդ մեծամասնութեան, որ իւր թուի գերակշռութեամբ և հանդիսաւոր լռութեամբ այպահարել էր ամօթ ու պատկառանք չիմացողներին, որոնք մի աւելորդ անգամ ևս զգուեցրին ժողովրդին իրենցից և անսուտ դարձրին այն համոզմունքը, որ ոչինչ կապ չի կարող լինել Թայֆայի և ժողովրդի միջև:

Կեցցէ ժողովուրդը:

ՅԵՏԻՆ ՄՏՔԵՐ
ԿԱՄ
Գերեզմանափորութիւն Ղալայի դըպրոցների շուրջը:

Լիլաւան այլ ևս կորած է Թայֆայի համար և ժողովուրդն էլ սկսել է քիչ-քիչ արթնութեան նշաններ ցոյց տալ: Արդ, ինչ անել, մտածում է, Թայֆան:

Եւ, ահա, նա հնարել է մի շատ իմաստուն միջոց, ոչ միայն ձեռքից գնացած Լիլաւան յետ ստանալու նորէն, այլ և իր մահաբեր ճանկերը քցելու քաղաքիս երեք դպրոցներն էլ:

Ցաւալին Թայֆայի այս ստորերկրեայ ժամովը չէ, այլ այն միամիտ պատրաստակամութիւնը, որով առաջնորդը ընդառաջում է իրեն ամեն քայլափոխում և ամեն հարցում վիրաւորող և յետ ժողով այդ «փրկիչներին»:

Թայֆան մտածում է. Արամեան դպրոցը փող ունի: Նրա փողով կարելի է պահել թէ Ղալան և թէ ձեռքից դուրս եկած Լիլաւան: Ուստի ինչպէս անի որ հասնի իր նպատակին:

—Նա (Թայֆան) ծրագրում է. ընտրութիւններն այնպէս անել, որ կեդրոնականի հոգաբարձուներից 2-3 հոգի ընտրուեն Ղալայի համար, նոյնքան էլ՝ Լիլաւի: Այսպիսով կենտրոնականի Թայֆայական*) հոգաբարձուներն իրենց ճանկերը քցած կլինին քաղաքիս երեք դպրոցները, որոնք պիտի կառավարուեն մի տեսչով և իրենց ջոկած ուսուցիչներով:

Այս յետին մտքերը, ինչպէս ասացինք, կամ չեն գիտակցւում և կամ հաւանութիւն են գտնում Թեմիս առաջնորդի կողմից, որպէս զի, գոնէ, դրանով և այդ անուղղակի միջոցով նա իր պաշտօնից հեռացուած տեսնի Ղալայի ներկայ տեսչին:

Ղալայի ժողովուրդ, խաղացւում է մի վատ խաղ ձեր դպրոցի շուրջը: Անյայտ կոկորդներ են բացուած ձեր դպրոցների դրամների համար: Ուրիշ խօսքով «փրկիչները» ուզում են փորել նաև ձեր դպրոցների գերեզմանը: Բայց գործն այնպէս են տանում, որ դուք արտաքուստ բան չէք նշմարում: Մարդիկ խօսում են «գեղեցիկ» գաղափարի մասին, իսկ այդ գաղափարի կամ միացման ստորը, իսկական

*) Բացառութիւն են երկուսը:

միտքն այն է, որ խլեն ձեր դպրոցները։
Դուք հակառակ կացէք այդ դաւին։
Տէսուչ Տէր-Վարդանեանը կարող է ամենևին չլինել։ Նրան հեռացրած լինելու համար հարկաւոր չէ Ղալայի դպրոցները վտանգել և ստիպել ժողովրդին, որ նա անգիտակցաբար այդ դպրոցները բերի յանձնի Լիլաւան քանդողներին։
Ղալացիք, մենք բացեցինք գաղտնիքը, այժմ ձեզ է մնում պահել կամ սպանել ձեր դպրոցները։
Ձեր նշանաբանը պէտք է լինի Ղալայի դպրոցները կամ փակ պիտի մնան և կամ բացառապէս Ղալացոց ձեռքում և բնաւ երբէք այնտեղ Թայֆայական։

Ա. Տ.-Վ.

ՅԱՆԳԱՒՈՐ ՖԷԼԻԵՏՈՆ

(Նուէր Միջազգային պզտիկ գործչին)

—Պզտիկ ճզտիկ,
—Թզուկ մզուկ,
—Ճանճիկն մանճիկ,
—Խունջիկ մունջիկ,
—Կիւրակի օր՝
—Առաւօտեան,
—Շտապում էր
—Ընտրութեան։
—Բարև փեսայ,
—Ուստա Իսա,
—Էդ ինչպէս էք,
—Ձեզ ինչ տեսայ.
—Ես ձեզ մուխլիս,
—Գնանք մէջլիս.
—Էսա ամբողջ
—Մի շաբաթա
—Հոգիս էլաւ
—Ձեզ մանգալով։
—Գիտէք ինչ կայ,
—Թէ Աստուած տայ
—Ձեր շնորհիւ
—Մենք տէր լինինք
—Ղալա Թաղի
—Դպրոցներին,
—Աստուած վկայ,
—Կասկած չկայ
—Որ միասին՝
—Ձեր ովլադով
—Կվայելենք
—Մենք լազաթով...
—Էլ ինչ ասեմ
—Լաւ է չասեմ
—Կասկածների
—Չկայ տեղի։
—Մի վախենաք
—Մենք շատուոր ենք.
—Կարլ Մարքսի
—Շակիրտներին
—Մենք շատ մօտ ենք։
—Զաքօն-Մաքօն
Թաթոս Ափին
—Միրզա Նաբին
—Բուղաղ աղի
—Աշփազ բաշին,
Մենք կրքերթենք
Նրանց կաշին։
—Համա համա
—Ասածներս
—Ձեզ մօտ մնայ։
—Դէհ, շուտ արէք,
—Մարդիկ տարէք
—Էսօր արէք
—Վաղը պարէք։՝
Այսպէս անձ
Սեթիանը
«Առաւօտի»
Փահլեանը՝

Զաքօ դաշի
Յետևն ընկած՝
Զօռով գիւջով
Թևից բռնած՝
Իբրև համայնք
Ծուխ ժողովուրդ,
Բաց էր թողնում
Մեր սրահը։
Աթոռն առնում
Վրան դնում,
Մանրամասն
Պատմում, ասում
Օխտը պորտը
Հէրը մէրը,
Ախպէրները,
Ծնած տեղը։
Իրենց գեղը,
Մէկ մէկ ասում
Եւ հաստատում,
Էլ կասկածի
Տեղ չէր թողնում՝
Որ՝ զուտ հայ է
Մեծ Թայֆայ է
Լուսաւորչի
Իրեն տոհմից,
Վկայում էր
Իրեն կողմից։
Էլ կաթոլիկ,
Դաշնակցական,
Բողոքական,
Տականք, մականք,
Ղարիբթունից
Նոր տեղ հասած՝
Դեռ բէզարած՝
Տուն չմտած՝
Սէթօ Ապին
Քուչից բռնած
Ուսին առած՝
Թըրը՛փ անա
Գիւրուփպաղան
Գլորում էր
Դէպի, սրահ։
—Սէթօ, Ապի.
—Իսէր Աստծոյ,
—Ինձ մի խաբի
—Ես ձայն չունեմ
—Ես օտար եմ
—Կաթոլիկ եմ
—Թող որ գնամ
—Գործիս մնամ։
—Մի վախեցի
—Ասա հայ եմ՝
—Է՛ս Թաղեցի.
—Աթոռն առ
—Ու պինդ նստի՛ր
—Խստիւ խօսիր
—Գո՛րծ դրստիր։--
—Ջանմ-Գեօզմ
—Էլ չեմ գեօզմ
—Իմ պատիւս
—Զօռով տարար,
—Ձեզ էլ մեզ էլ
—Խարաբ արար։
—Թէ մարդ ունիք
—Հարիւր հոգի՝
—Կասկածելի
—Չէ ոչ ոքի,
—Մէյդան եկէք
—Դպրոցների
—Տէրը դուք էք։
—Եթէ չունիք՝
—Մի ելք ունիք՝
—Մի գըմփոց
—Տուր ու դմփոց,
—Եւ ամեն ինչ
—Կըգըտնի վերջ։
Սէթօ ապու
Գոյն սպռեց,
Չրհամբերեց,
Խէչօ դաշին
Մէջ տեղ բերեց.
Էլ Տէրտէրի
Սրբազանի
Ժողովրդի
Հէրն ու մէրը
Քիրն ախպէրը,
Բան չմնաց,
Որ էլ չասէր.
Ելքն այս էր։
Մարդիկ գացին
Իրենց գործին։
Սէթօ ապին

Քեօռ ու փոշման
Փուխթա-փուխթա
Դամաղ սուխթա,
Մտածում էր.
—Ախ էս ինչ էր,
—Էօղէկ-էսէր
—Իրար չկամ՝
—Յանկարծ այսօր
—Մօտ բարեկամ՝
—Մէյդան եկանք
—Ժողովրդից
—Ապտակ կերանք։
—Վայլահ բիլլահ
—Էս մեզ խրատ
—Էլ չցանենք
--Կրտաւահատ,
—Ապա թէ ոչ՝
Միշտ կայ պատրաստ,
«Գորշ» մասսայի
Ապտակը սաստ։

Ֆիլ։

ՂԱԼԱՅԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ!!

«Ի կործանել բալւոյն միաբանին դէք»
ասում է առածը.
Ձեր դպրոցը կործանելու համար միաբանել են սուտ և հատ ու կէնտ «սօցիալիստները» և դրամակուլ Թայֆայականները, եկէք կիրակի օրը ընտրութեան, եկէք հարիւր և աւելի մարդկանցով, եկէք համարձակ և փըշրեցէք այդ կեղծ միաբանութիւնը և ապահովէ՛ք Ղալայի դպրոցները կործանարարներից և այլասերիչներից։

Խմբագիր՝ հրատարակիչ
Ա. Տ. Վարդանեան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՑՈՒԵԼ Է ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՈՒՄ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
բուժարան (լէչէբնիցա)
Արժէքները նախապանց մատչելի են։ Աղքատները բշժկւում են բոլորովին ձրի։ Հիւանդներ ընդունւում են առաւօտեան ժամը 8—1, երեկոյեան ժամը 3—6
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ՝ ՄԱՏԻՆԵԱՆ

МАГАЗИНЪ ПАРИЖЪ
MAGAZINS DE PARIS-TABRIZ.
PROPRIÉTAIRE J. D. THOMASSIAN

ՓԱՐԻԶ ՄԱԳԱԶԻՆ
ԿԱՆԱՑԻ ՆՈՐ ԲԼՈՒԶՆԵՐ
ՓԷՇԵՐ ԵՒ ԻՒՊԿԱՆԵՐ
ՆՈՐ ԿՏՐՆԵՐ
ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԳՆԻ ՊԱՏԻՍՏՆԵՐ
ՕՁԱՂՆԵՐ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՍԱԿԻ
ԵՒ ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ
ՇՏԱՊԵՑԷՔ ՕԳՏՈՒԵԼ ԱՌԻԹԻՑ

ԳԱՐՈՒՆ
(ՄԱԳԱԶԻՆ ՄԻՍԱԿ ԲԺՇԿԵԱՆԻ)

Նոր ստացել են ՄՆՏՌՔՍԵՑ ԸՆՏԻՐ ԲԼՈՒԶԱՑՈՒՆԵՐ, ՍՊԻՏԱԿ ԼԱՒ ՔԱԹԱՆՆԵՐ, տղամարդկանց ԿՈՇՏ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, ԵՐԿՈՒՏԱԿ ՎԱՐԱՏՆԻԿՆԵՐ, ճաշակաւոր ԳՕԼՍՏՈՒԿՆԵՐ, անձեռոցիկներ, երեխաների գլխարկներ և զանազան տեսակի հետաքրքիր խաղալիքներ։
Ընդունելով ԵՂԲԱՐՔ ՍԷՑԼԱՆՈՒՃՆԵՐԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ ներկայացուցչութիւնը, պատիւ ունիմ յայտարարելու ի գիտութիւն սպառողների, որ ընդունում եմ նոյն ֆիրմայի պատրաստի պապիրոսների պապիրոսների և ծխախոտների պատւէրները։ Պատւէրներ կարելի է տալ 50000 հատից սկսած. իբրև կանխավճար վերցնում ենք 100-ին 15 0 | 0 գները հաշւում ենք գործարանի հաշւով, ցանկացողները կարող են վերցնել պրէյսկուրանտ։

مریضخانهٔ تبریز

این روزها شروع کرده‌ایم به‌معالجهٔ هر قسم مرضای مقیم و غیر مقیم را هر روز پذیرای خواهد شد در مریضخانه از دو ساعت بظهر مانده الی ظهر و مرضای بی‌بضاعت هرگاه از بکلربکی گری نوشته بیاورند مقیم و غیر مقیم مجانی به کمال مواظبت واهتمام معالجه خواهد شد

مدیر مریضخانه دکتر واهان کویرکیان

ТАВРИЗСКАЯ ГОРОДСКАЯ
Больница

Возобновился амбулаторный и стаціонарный пріемъ больныхъ, ежедневно отъ 10—12 часовъ.
Бѣдные по запискѣ отъ г. Байларбеги принимаются безплатно.

Завѣдующій больницей
докторъ Ваганъ Геворковъ